

102
No
Nobelium
[259]

Key Properties

Atomic Mass	[259]
Category	actinide
State at 20°C	solid
Melting Point	827°C
Boiling Point	null
Density	null
Electron Config	[Rn] 5f147s2
Electronegativity	1.3
Year Discovered	1966
Discovered By	Joint Institute for Nuclear Research (JINR)

Did You Know?

- डायनामाइटचे शोधक आणि नोबेल पारितोषिकांचे संस्थापक अल्फ्रेड नोबेल यांच्या सन्मानार्थ हे नाव देण्यात आले आहे.
- स्वीडन, युनायटेड स्टेट्स आणि सोव्हिएत युनियन (आता रशिया) मधील संशोधन संघांच्या प्रतिस्पर्धी दाव्यांसह, घटकाचा शोध जटिल आणि विवादास्पद होता.
- हे संश्लेषित केले जाणारे 10 वे ट्रान्सयुरेनिक घटक आहे.
- प्रयोगांनी दर्शविले आहे की नोबेलियम इतर ऍक्टिनाइड्सपेक्षा द्रावणात वेगळ्या पद्धतीने वागते, कधीकधी क्षारीय पृथ्वीच्या धातूसारखे गुणधर्म दर्शविते.
- त्याच्या सर्वात स्थिर समस्थानिकेचे अर्ध आयुष्य केवळ 58 मिनिटे आहे.

APPEARANCE

नोबेलियम एक कृत्रिम, उच्च किरणोत्सर्गी धातू आहे.

SUPERHERO PERSONA

"प्राइजफाईटर, डायनामाइटचा शोध लावणारा आणि अंतिम वैज्ञानिक पुरस्काराचा संस्थापक म्हणून नावाजलेला नायक."

EVERYDAY CONNECTION

नोबेलियमचा रोजचा संबंध नाही, फक्त संशोधनात वापरला जातो.

POP CULTURE

नोबेलियमच्या शोधामुळे प्रयोगशाळांमध्ये दीर्घ आणि गरम वाद निर्माण झाला.

नोबेलियम: वादाचा घटक

नोबेलियम हा एक कृत्रिम, किरणोत्सर्गी धातू आहे जो निसर्गात आढळत नाही. फक्त थोड्या प्रमाणात - एका वेळी फक्त काही अणू - आतापर्यंत बनवले गेले आहेत. केवळ 58 मिनिटांच्या अर्ध-आयुष्यासह, ते लवकर क्षय होते आणि वैज्ञानिक संशोधनाबाहेर त्याचा कोणताही व्यावहारिक उपयोग नाही. डायनामाइटचे शोधक आणि नोबेल पारितोषिकांचे संस्थापक अल्फ्रेड नोबेल यांच्या नावावरून या घटकाचे नाव देण्यात आले आहे.

मानवनिर्मित घटक

नोबेलियम एका कण प्रवेगकमध्ये तयार केले जाते, जिथे शास्त्रज्ञ कार्बन आयनसह क्युरियम अणूवर भडिमार करतात. हे केंद्रकांना एकत्र करून एक नवीन, जड घटक तयार करते: नोबेलियम.

नोबेलियमचा इतिहास

नोबेलियमचा शोध हा रसायनशास्त्रातील सर्वात वादग्रस्त कथांपैकी एक आहे, ज्याचे श्रेय अनेक संघांनी घेतले आहे:

१९५६: जॉर्जी फ्लेरोव्ह यांच्या नेतृत्वाखालील एका रशियन गटाने प्लुटोनियमवर ऑक्सिजनने भडिमार करून १०२ घटक तयार केला, परंतु त्यांनी त्यांचे निकाल अधिकृतपणे कळवले नाहीत.

१९५७: स्टॉकहोममधील नोबेल इन्स्टिट्यूट ऑफ फिजिक्समधील शास्त्रज्ञांनी हा मूलद्रव्य शोधल्याचे जाहीर केले, परंतु नंतर त्यांचा दावा चुकीचा असल्याचे सिद्ध झाले.

१९५८: लॉरेन्स बर्कले प्रयोगशाळेत (यूएसए) अल्बर्ट घिओसो आणि त्यांच्या टीमने शोधाचा दावा केला, परंतु रशियन लोकांनी याला आव्हान दिले.

१९६२-६३: दुबना येथील जॉइंट इन्स्टिट्यूट फॉर न्यूक्लियर रिसर्च (JINR) येथील रशियन टीमने नोबेलियमचे अनेक समस्थानिक यशस्वीरित्या तयार केले आणि ओळखले, ज्यामुळे त्यांच्या पूर्वीच्या कार्याची पुष्टी झाली.

१९९७: इंटरनॅशनल युनियन ऑफ प्युअर अँड अप्लाइड केमिस्ट्री (IUPAC) ने अधिकृतपणे JINR टीमला खरे शोधक म्हणून श्रेय दिले.